

Praha 12.12.2006

55

Úrazy v roce 2005 z hlediska věku postižených

Injuries in 2005 from the view of the age of stricken

Souhrn

Tato Aktuální informace analyzuje údaje týkající se počtu úrazů a úrazovosti v základních věkových kategoriích: děti, produktivní populace a senioři. Je zřejmé, že úrazová incidence je ovlivněna kromě jiných faktorů i věkem člověka. Nejohroženější věkovou skupinou jsou senioři a děti.

Summary

This Topical Information interprets data regarding the number of injury and injury rate in the main age categories: children, productive population and seniors. It is obvious that incidence of injuries depends on age. Older people and children are the most threatened age categories.

Úrazy dětí

Nejvíce úrazů ošetří **chirurgické ambulance**, v roce 2005 to bylo **449 409 nežádoucích příhod u dětí** ve věku 0 - 14 let. Proti předchozímu roku došlo ke zvýšení registrovaných úrazů dětí o 0,7 %, úrazovost vztažená k počtu dětí v dané věkové kategorii však vzrostla o 2,3 %. Počet úrazů dětí se zlomeninou se zvýšil o 1,3 %. Podíl dětských úrazů na úrazech celkem se meziročně mění minimálně, v roce 2005 činil 24,4 % (v roce 2004 to bylo 24,5 %). Vývoj počtu dětských úrazů podle jednotlivých sledovaných typů je patrný z uvedené tabulky:

Rok	Úrazy dětí	z toho zlomeniny	Úrazy dětí podle místa vzniku				Pod vlivem	
			dopravní	školní	sportovní	ostatní	alkoholu	drog
2005	449 409	120 392	22 343	84 245	134 753	208 068	300	45
2004	446 456	118 905	23 285	79 546	132 152	211 473	207	42
Index 2005/2004 v %	100,7	101,3	96,0	105,9	102,0	98,4	144,9	107,1

Nejvýraznější nárůst zaznamenaly školní úrazy, o něco mírnější sportovní úrazy, naopak se snížil počet dopravních úrazů dětí (o 4 %) a ostatních úrazů ve volném čase nebo při zájmové činnosti (o 1,6 %). Pozornost vyvolává vývoj počtu úrazů pod vlivem alkoholu a drog u dětí, představují jen setiny procenta ze všech úrazů, ale zejména úrazy

pod vlivem alkoholu mají poměrně vysokou dynamiku růstu. V roce 2005 jich bylo zaznamenáno 300 a proti předchozímu roku došlo ke zvýšení jejich počtu téměř o 45 %.

Struktura úrazů dětí a její změny v posledních dvou letech jsou patrné z následujícího srovnání:

Rok	Úrazy celkem	Struktura úrazů dětí			
		dopravní	pracovní, školní	sportovní	ostatní
2005	449 409	22 343	84 245	134 753	208 068
podíl v %	100,0	5,0	18,7	30,0	46,3
2004	446 456	23 285	79 546	132 152	211 473
podíl v %	100,0	5,2	17,8	29,6	47,4

Tabulka úrazovosti uvedená níže poskytuje pravdivější obraz úrazové incidence u dětí, protože zohledňuje fakt každoročně se měnícího počtu dětí v kategorii. V roce 2005 se zvýšil počet úrazů dětí a zároveň se snížil počet dětí ve věku do 14 let, což znamenalo výraznější zvýšení celkové úrazovosti, a to o 2,3 %:

Rok	Úrazovost dětí	z toho zlomeniny	Úrazovost dětí				Pod vlivem	
			dopravní	školní	sportovní	ostatní	alkoholu	drog
2005	29 488	7 854	1 538	5 254	8 729	13 968	14	3
2004	29 004	7 725	1 513	5 168	8 585	13 738	13	3
Index 2005/2004 v %	102,3	102,9	97,6	107,7	103,7	100,0	147,3	107,1

Podle dat z Registru hospitalizovaných pobývalo v loňském roce 18 680 chlapců a 12 474 dívek, **celkem 31 154 dětí** (2,1 % z věkové kategorie) na následky vnějších příčin v nemocnici, tj. 2 058 dětí na 100 tis., což bylo o 134 dětí ze 100 tis. více než v roce předchozím. Operaci se podrobilo 6 675 chlapců a dívek, v meziročním srovnání o 3 % méně; více než polovina operací byla neodkladná. Průměrná ošetrovací doba se mírně zkrátila z 3,8 dne na 3,2 dne. Nejvyšší hospitalizovanost a zároveň nejvyšší procento operovaných bylo ve věkové skupině 10 - 14 let, viz tabulka č. 1 v příloze.

Na následky úrazu zemřelo podle statistiky 56 chlapců a 50 dívek, celkem 106 dětí (101 v roce 2004); dětská úmrtnost se zvýšila ze 6,6 (počítáno na 100 tis. dětí) v roce 2004 na 7,0 v roce 2005. Nejčastější příčinou úmrtí dětí na úraz byly následky dopravních nehod.

Úrazy v produktivním věku

- Podle dat z publikace „Ukončené případy pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz 2005“ (ÚZIS ČR), která čerpá z informací České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ), bylo v roce 2005 hlášeno **335 039 případů pracovní neschopnosti z důvodu úrazu** (236 349 u mužů a 98 687 u žen). Ve srovnání s rokem 2004 došlo ke zvýšení o 16 tis. případů pracovní neschopnosti, současně se zvýšil o 53 tisíc i počet nemocensky pojištěných osob. V přepočtu na 100 tis. pojištěnců bylo 10 008

pracovních neschopností pro úraz v kategorii mužů a 4 742 v kategorii žen, celkově 7 541 pracovních neschopností (7 267 v roce 2004). Úrazy se podílely 10,2 % (v roce 2004 to bylo 11,7 %) na celkové pracovní neschopnosti (3 268 544). Publikace zachycuje 100 % pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a úrazu, ale pouze nemocensky pojištěných osob (4 442 703). Nejčastějším traumatickým následkem úrazů spojených s pracovní neschopností stejně jako v předešlém roce byla naražení a poranění určitých částí těla, vymknutí, podvrtnutí, natažení vazů a zlomeniny. Denně chybělo v práci pro úraz 1 194 mužů a 602 žen, tj. průměrně 917 osob (882 v roce 2004) ze 100 tis. pojištěnců. Největší četnost ukončených případů pracovní neschopnosti se vyskytovala stejně jako v předchozích letech v nejnižších věkových skupinách (do 19 let a dále do 24 let). Pracovní neschopnost trvala při úrazu v průměru 44,4 dne (stejně jako v roce 2004); výrazně nejdelší byla při zlomenině kosti stehenní (172,5 dne) a při vícečetných zlomeninách (189,2 dne). Délka pracovní neschopnosti při úrazu se prodlužovala úměrně s přibývajícím věkem, a to až do 59 let věku; nad 60 let věku se projevila tendence k opětovnému zkracování délky pracovní neschopnosti - zřejmě v tomto věku zůstávají pracovní aktivními převážně pouze lidé fyzicky zdatní. Nejvíce ukončených případů pracovní neschopnosti z důvodu úrazu bylo v měsíci březnu (33,7 tis.) a nejméně v prosinci (22,6 tis.). Počet případů pracovní neschopnosti pro úraz nepřesáhl v žádném kraji hodnotu 11 tisíc na 100 tisíc pojištěnců, nejbliže této hranici se dostaly kraje Liberecký a Plzeňský, oba mají dalším rokem za sebou nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele.

- podle dat z informačních materiálů Českého statistického úřadu je zřejmé, že se v roce 2005 přihodilo **218 602 úrazů s následnou pracovní neschopností** (z toho 82 042 pracovních a 136 560 ostatních). Ve srovnání s předchozím rokem (218 201 úrazů) došlo k velmi nepatrnému zvýšení hlášených případů pracovní neschopnosti pro úraz a to jak neschopnosti z důvodu pracovního úrazu, tak i z důvodu ostatních úrazů. ČSÚ evidovala v roce 2005 jen přibližně 65 % případů pracovní neschopnosti pro úraz ve srovnání s ČSSZ. Je to dáno tím, že data ČSÚ i ČSSZ jsou zpracována na podkladě rozdílných a za různým účelem vyplněných formulářů - Nově hlášených případů pracovní neschopnosti (Nem Úr 1-01) a Potvrzení pracovní neschopnosti. Přehled o počtu nově hlášených případů pracovní neschopnosti podle ČSÚ a o průměrném denním stavu práce neschopných pro úraz/pracovní úraz v jednotlivých krajích poskytuje tabulka č. 4 v příloze.
- podle údajů z Registru hospitalizovaných (viz tabulka č. 2 přílohy) bylo **121 810 zraněných** (82 747 mužů a 39 063) v produktivním věku **ošetřeno pro úraz v nemocnici** tj. 3 815,1 na 100 tis obyvatel, většinu tj. 68 % tvořili muži (podobně jako v předešlém roce); téměř 41 % hospitalizovaných bylo operováno, 38 % všech operací bylo neodkladných, 69 % operací podstoupili muži, to znamená, že jejich úrazy byly ve většině případů závažnější než úrazy žen. Počet hospitalizovaných osob pro úraz v produktivním věku se zvýšil proti předchozímu roku o 3 %. Průměrná ošetřovací doba při úrazové hospitalizaci v produktivní populaci činila 5,9 dne. Nejkomplikovanější úrazy podle procenta operovaných utrpěli lidé ve věku 30 - 44 let.

Na úraz zemřelo 3 942 osob (3 199 mužů a 751 žen) v produktivním věku (v roce 2004 zemřelo 4 061 osob); úrazová úmrtnost činila 54,2 na 100 tis. osob dané věkové kategorie (56,1 v roce 2004). K nejčastějším příčinám úmrtí dlouhodobě patří sebepoškození (1 155 případů) a dopravní nehody (936 úmrtí), do 35 let věku převažují v úrazové úmrtnosti dopravní nehody, od 35 let věku potom úmyslné sebepoškození.

Úrazy seniorů

Úrazy seniorů, tj. lidí nad 65 let věku je možné sledovat podle údajů z Registru hospitalizovaných a podle statistiky zemřelých; výkazy chirurgických oborů jsou členěny pouze na děti a dospělé.

V roce 2005 bylo **hospitalizováno s následky úrazů 55 136 lidí ve věku nad 65 let** (48 932 v roce 2004), ze 100 tis. seniorů bylo v nemocnici ošetřeno pro úraz 3 815 osob (3 427 v roce 2004). Průměrná hospitalizace při úrazu seniorů trvala 12,2 dne (v populaci celkem 7,2 dne); v dané věkové skupině bylo téměř 35 % hospitalizovaných operováno. Počty hospitalizovaných seniorů příp. operovaných pro úraz a průměrná délka hospitalizace v jednotlivých věkových skupinách seniorů jsou patrné z tabulky č. 3 v příloze.

Seniori jsou z hlediska úrazů nejohroženější věkovou kategorií. S přibývajícím věkem stoupá také úrazová mortalita, nejvyšší je v nejvyšších věkových skupinách. Loni zemřelo na následky všech vnějších příčin 2 328 seniorů (2 829 v roce 2004); to znamenalo úmrtnost 161,1 osob na 100 tis. obyvatel dané věkové kategorie (198,1 v roce 2004).. Počet úmrtí žen na úrazy byl v této věkové skupině o něco vyšší než počet úmrtí mužů (1 242 resp. 1 086). Jednoznačně nejčastější příčinou smrtelných úrazů byly pády (1 222 případů), úmyslné sebepoškození (300 případů) a dopravní nehody (212 smrtelných zranění). Došlo ke 12 případům napadení starších lidí se smrtelnými následky (v roce 2004 jich bylo 17), utonulo 43 seniorů.

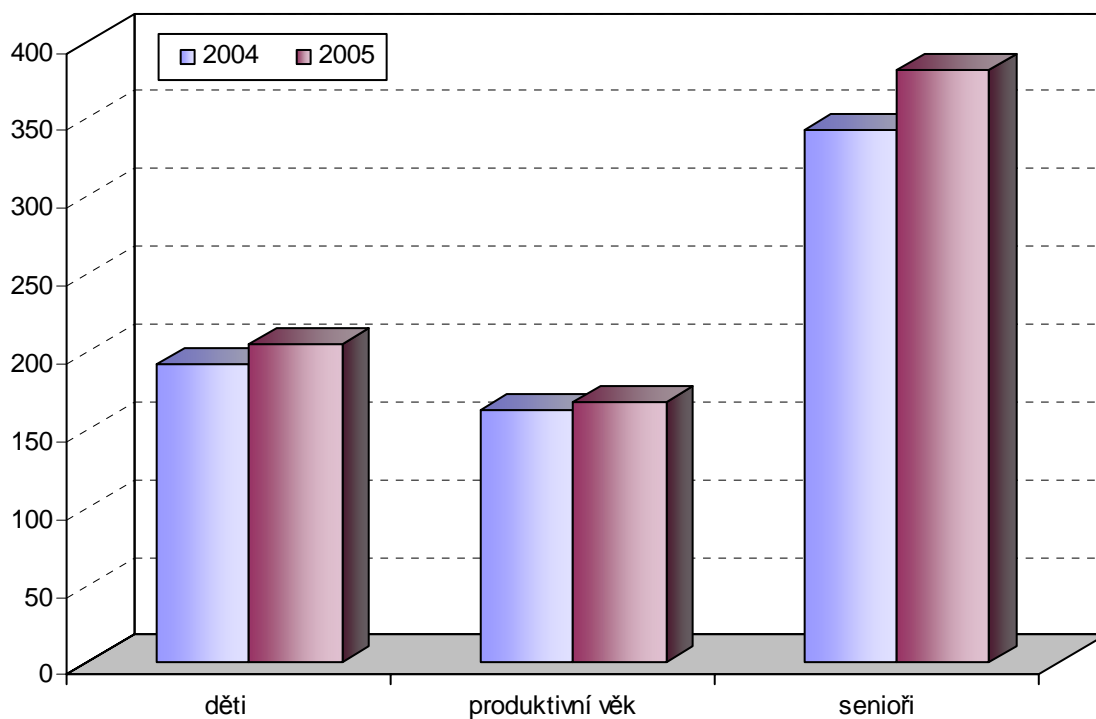
Závěr

Celkově se úrazová situace v roce 2005 mírně zhoršila a to ve všech sledovaných věkových kategoriích. Stoupl počet úrazů dětí, počet úrazů dětí se zlomeninou, i dětská úrazovost zohledňující každým rokem se měnící počet dětí v kategorii. Více dětí bylo hospitalizováno pro úraz, nepatrně vzrostla úrazová úmrtnost dětí. V produktivní populaci vzrostl počet případů pracovní neschopnosti z důvodu úrazu, denně chybělo v práci z důvodu vnějších příčin více mužů i žen než v roce předchozím, zvýšil se také počet lidí pobývajících v nemocnici v důsledku traumatické příhody. Mírně se snížila úrazová úmrtnost produktivní populace. Nejčastějšími příčinami úmrtí dospělých z důvodu vnějších příčin zůstalo úmyslné sebepoškození a dopravní nehody. Také v kategorii seniorů se zvýšila úrazovost a poklesla úrazová úmrtnost.

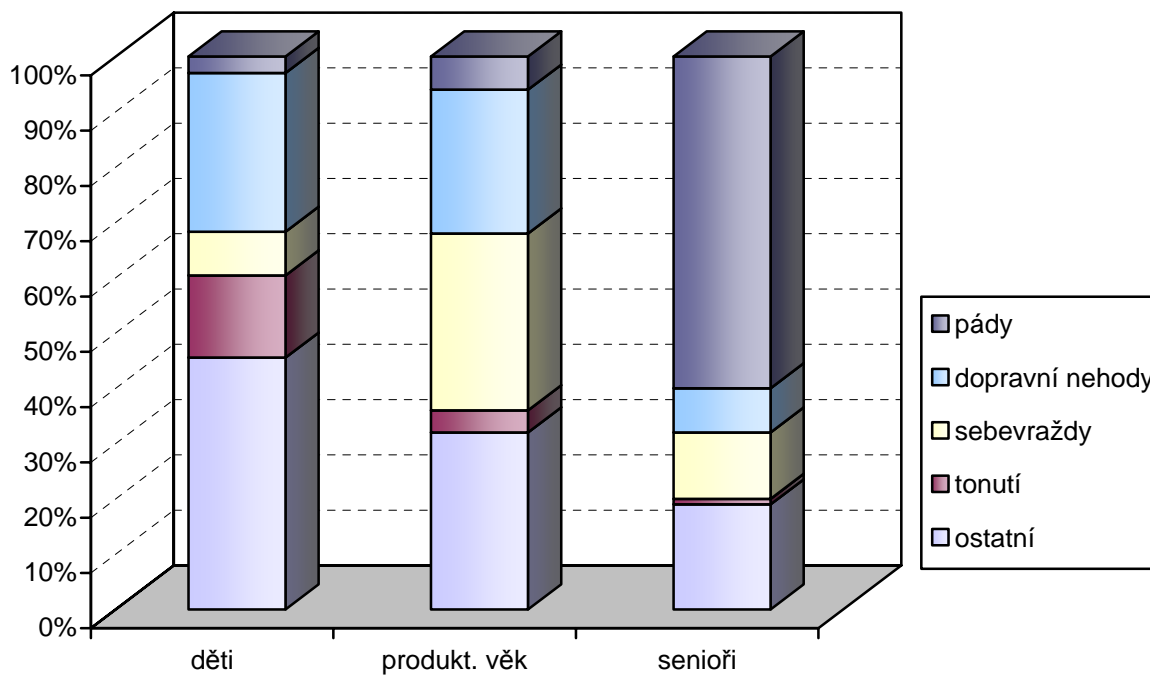
Ohrožení úrazem se v roce 2005 dalším rokem za sebou zvýšilo, sice ne nápadně, ale přece. Žije se rychleji a nebezpečněji nebo alespoň méně opatrně. Možná každý nezdravě spoléhá, že jemu se nic stát nemůže a i kdyby, tak je tu lékařská péče, která umí napravit mnohé. Ano umí, úmrtnost neroste, ale škody na zdraví jsou často zbytečné a mohou být trvalé. Údaje o úrazech za rok 2005 neopravňují k žádnému podceňování bezpečnosti a prevence, ba naopak ukazují na nevyužité možnosti a rezervy v těchto oblastech.

Vypracovala: Ing. Alena Ondračková

Úrazovost podle počtu hospitalizovaných na 10 tis. osob

Úmrtí na úrazy podle hlavních příčin a věkové kategorie, rok 2005

Tab. č. 1 Hospitalizovaní a operovaní pro úraz, věková kategorie 0 - 14 let (děti)

Věková skupina	Počet hospitalizovaných				% operovaných	Průměrná ošetřovací doba			
	celkem	v tom operace				celkem	v tom operace		
		neodkl.	jiná	žádná			neodkl.	jiná	žádná
0 - 4	10 721	740	710	9 271	6,0	3,1	8,2	7,2	2,7
5 - 9	7 816	1 107	774	5 935	15,6	3,2	5,9	5,4	2,7
10 - 14	12 617	1 686	1 658	9 273	24,1	3,3	4,4	4,6	2,9
Celkem	31 154	3 533	3 142	24 479	18,1	3,2	6,1	5,8	2,7

Tab. č. 2 Hospitalizovaní a operovaní pro úraz, věková kategorie 15 - 64 let

Věková skupina	Počet hospitalizovaných				% operovaných	Průměrná ošetřovací doba			
	celkem	v tom operace				celkem	v tom operace		
		neodkl.	jiná	žádná			neodkl.	jiná	žádná
15 - 19	14 841	1 591	2 845	10 405	29,9	4,0	6,0	5,0	3,5
20 - 24	13 117	1 795	3 114	8 208	37,4	4,6	6,6	5,3	3,9
25 - 29	13 677	2 191	3 695	7 791	43,0	4,7	6,3	5,3	4,0
30 - 34	12 214	2 012	3 420	6 782	44,5	4,9	6,1	5,5	4,3
35 - 39	10 270	1 669	2 874	5 727	44,2	5,1	6,6	5,7	4,4
40 - 44	10 454	1 796	2 852	5 806	44,5	5,6	6,8	6,1	5,0
45 - 49	11 062	1 873	2 839	6 350	42,6	6,4	7,3	7,0	5,8
50 - 54	13 024	2 257	3 360	7 407	43,1	6,9	7,8	7,3	6,4
55 - 59	12 971	2 240	3 241	7 490	42,3	7,7	8,2	8,2	7,3
60 - 64	10 180	1 728	2 439	6 013	40,9	8,5	8,4	9,1	8,3
Celkem	121 810	19 152	30 679	71 979	40,9	5,9	8,5	7,4	6,1

Tab. č. 3 Hospitalizovaní a operovaní pro úraz, věková kategorie nad 65 let (senioři)

Věková skupina	Počet hospitalizovaných				% operovaných	Průměrná ošetřovací doba			
	celkem	v tom operace				celkem	v tom operace		
		neodkl.	jiná	žádná			neodkl.	jiná	žádná
65 - 69	8 789	1 465	1 929	5 395	38,6	9,6	9,0	10,2	9,5
70 - 74	10 729	1 708	2 082	6 939	35,3	10,9	9,3	10,1	11,6
75 - 79	13 188	2 178	2 342	8 668	34,3	12,7	9,5	11,3	13,9
80 - 84	13 276	2 233	2 275	8 768	34,0	13,7	9,5	11,5	15,4
85 +	9 154	1 629	1 344	6 181	32,5	14,3	9,1	10,2	16,5
Celkem	55 136	9 213	9 972	35 951	34,8	12,2	9,3	10,7	13,4

Tab. č. 4 Pracovní neschopnost pro úraz

Území	Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců pro			Průměrný denní stav práce neschopných pro		
	úraz	pracovní úraz	úrazy celkem	úraz	pracovní úraz	úrazy celkem
Hl.m. Praha	1,7	1,1	2,8	1 793	1 267	3 060
Středočeský kraj	3,0	1,9	4,9	1 503	960	2 463
Jihočeský kraj	3,3	2,5	5,8	1 052	760	1 812
Plzeňský kraj	3,6	2,7	6,3	994	716	1 710
Karlovarský kraj	3,4	2,0	5,4	403	243	646
Ústecký kraj	2,7	2,0	4,7	939	697	1 636
Liberecký kraj	3,0	2,1	5,1	635	395	1 030
Královéhradecký kraj	3,2	2,4	5,6	885	624	1 509
Pardubický kraj	3,3	2,2	5,5	837	530	1 367
Vysočina kraj	3,8	2,6	6,4	854	573	1 427
Jihomoravský kraj	2,7	1,7	4,4	1 669	1 067	2 736
Olomoucký kraj	3,7	1,9	5,6	1 073	537	1 610
Zlínský kraj	4,3	1,7	6,0	1 317	539	1 856
Moravskoslezský kraj	4,7	1,7	6,4	2 819	1 236	4 055
Česká republika	3,1	1,8	4,9	16 771	10 144	26 915

Zdroj: ČSÚ, Práce, sociální statistiky
Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

Tab. č. 5 Úmrtí z důvodu vnější příčiny nemocnosti (ČSÚ-Zemřelí)

Věková kategorie	Muži	Ženy	Celkem	Osob v kategorii	Úmrtnost
Děti (0-14 let)	56	50	106	1 514 013	7,0
Produktivní populace (15-64)	3 191	751	3 942	7 274 860	54,2
Senioři (65+)	1 086	1 242	2 328	1 445 219	161,1
Celkem	4 333	2 043	6 376	10 234 092	62,3